

“ՓՈՂ ՏՈՒԷՔ ՄԱՆԻ ՏՂՈՅԸ ՈՐ ԻՆՍԻ ԳԱՆ.” ԳՈՒԿ. ԺԸ. 16.

ՀԱՏՈՐ ԼԲ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 1, 1903

ԹԻՒ 5

“ԱՆՈՐԵՆՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ
ՍԵՊՈՒՅՑԱՒ”

Մեր Տէրոյ խաչելութեան պատմութեանը հետ կը յիշուին երեք աւազակներ: Անոնցմէ մին ժողովրդին ընտրութեամբ ազատ արձակուեցաւ, Յիսուսէ աւելի արժանաւոր դատուելով արձակուելու, որ ըսել է թէ ժողովուրդը Յիսուսը աւելի արժանի կը սեպէին մեռնելու քան աւազակը, կամ գէթ աւելի կ'ատէին Յիսուսը և աւելի կը փափաքէին սպաննել զանիկա: Եւ երբ Պիղատոս, որ կը փափաքէր Յիսուսը արձակել, հարցուց, “Ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ, Բարաբբան, թէ Յիսուսը,” անտարակոյս ընտրեց ամէնէն մեծ ոճրագործը, որպէս զի բազմութիւնը շարժէր Յիսուսի նպաստաւոր կերպով պատասխանելու: Միւս երկու աւազակները խաչուեցան Յիսուսի հետ, բայց ի՞նչ տարբեր կերպով մտք կը բերուին անոնք: Մէկը նախատինք և հայհոյութիւններ աւելցուց Հրէից զլիաւորներուն ըրածներուն վրայ, և ցուցուց այնպիսի խըստացած սիրտ մը որ գթութիւն չէր զգար իրեն հետ չարչարուողին հանդէպ, և ոչ սքանչացում անոր համբերութեան վրայ և թողութեան և սիրոյ խօսքերուն՝ որոնք ելան անոր շրթունքներէն: Միւսը իր մեղաւոր ըլլալը և Յիսուսի սրբութիւնը զգաց, և աղօթք մը ըրաւ անոր: Հաւատքի աչքով տեսաւ թէ Հրէից ատելութեան և անգթութեան այս խաչուած զոհն է որմէ օգնութիւն պիտի գտնէր, և ոչ թէ հարկւրապետը և կամ քահանայապետը:

Եւ ուստի աւազակներէն մէկը բան-

տէն արձակուեցաւ, միւսը անցաւ խաչին Աստուծոյ աւելի ահաւոր ատեանին առջև, և երրորդը այդ օր իրիկուն ըլլալէ առաջ ինքզինք քրիստոսի հետ գտաւ դրախտին մէջ: Մեզի համար դժուար չէ որոշել թէ այս աւազակներէն որուն տեղն ըլլաւ պիտի ընտրէինք:

— 000000 —
ԼԱՒ ԵՐԱՇԵՒԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆ

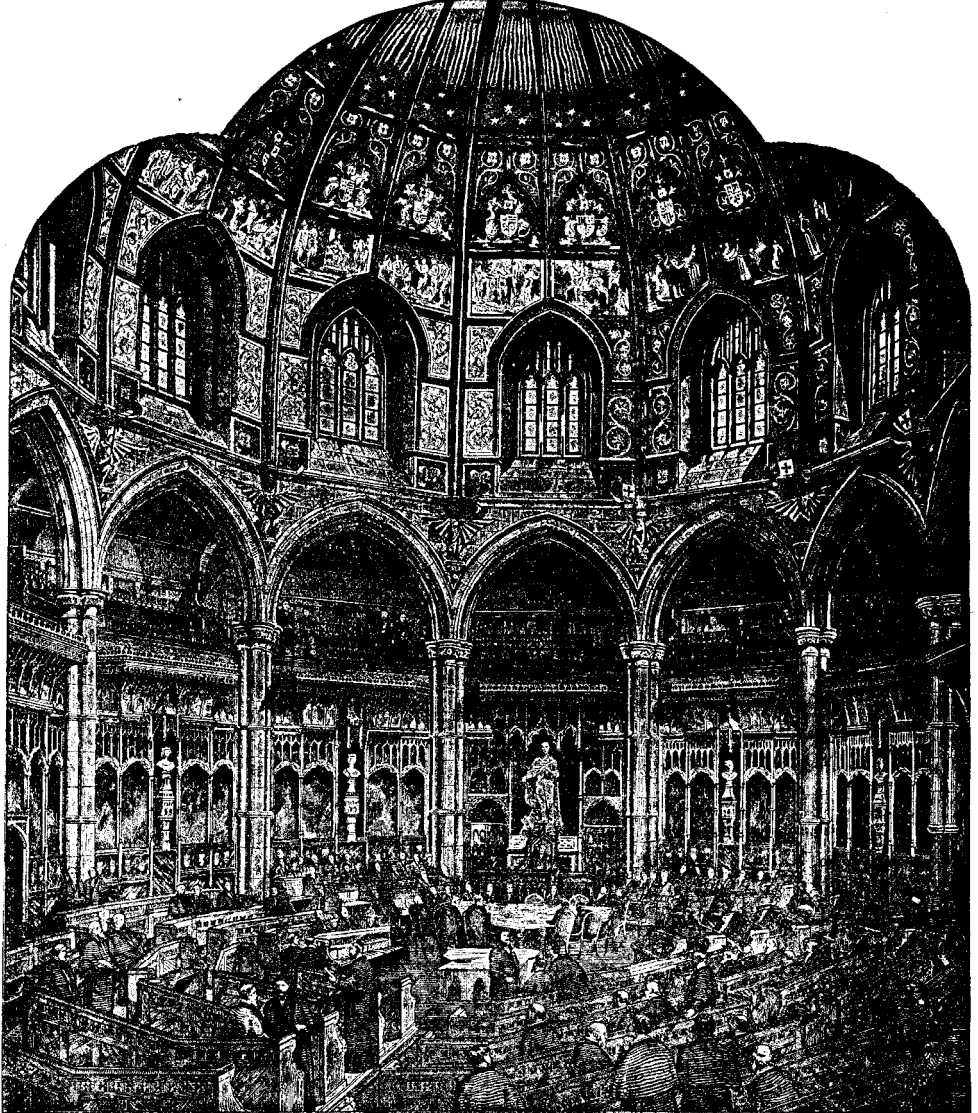
Գրեալն Օրհնութիւն կը պատմէ միջադէպ մը որ զուարճալի ըլլալէ աւելի բան մըն է: Կը ցուցնէ թէ բարւոյք նկարագիրը արժէթուղթերէ և գրաւներէ

աւելի լաւ երաշխաւորութիւն է: “Տէր իմ, դուք ստակ փոխ կու տա՞ք,” հարցուց եռանդուն դեռահաս ձայն մը սեղանաւորի մը գրասենեակին դրան առջև: Սեղանաւորը աչքը գրասեղանէն վերցուց և տեսաւ յստակ աչքերով, խեղճ հանդերձներով տասներկու տարեկան պատանեակ մը, և վայրկեան մը ուսումնասիրեց զանիկա սուր մտքով: “Երբեմն կու տանք, եթէ լաւ երաշխաւորութիւն տրուի,” ըսաւ ծանրութեամբ: Պզտիկը ըսաւ թէ սողէ մը թղթէ խաղալիկ մը պիտի

զներ, թէ անոր արժէքն եղող ստա-
կին կէսը ուներ, բայց միւս կէսը,
տամբհինգ սէնթ (3 դահ, 30 փարա),
ստիպուած էր փոխ առնել: «Դ՛նչ ե-
րաշխաւորութիւն կրնաս տալ, տղաս»,
հարցոյց սեղանաւորը: Տղան իր թուի
ձեռքը խոթեց իր գրպանը և ան-
կէ հանեց թուղթ մը որ զգուշու-
թեամբ ծարուած և դրուած էր կտոր
մը կտաւի մէջ: Անիկա էր ուխտա-
տոմս մը ոգելից ըմպելիքի և ծխա-
խոտի դէմ: Սեղանաւորը
լրջութեամբ և յարգանք
զանիկա քննեց մեծ ըն-
կերութեան պատկանեալ
թուղթի մը պէս, ընդու-
նեց և տուաւ խնդրուած
գումարը: Բարեկամ մը,
որ կը դիտէր այս գոր-
ծանութիւնը լինողուար-
ճութեամբ, խնդաց երբ
ստակ փոխ առնող պա-
տանին դուրս ելաւ: «Դուք
կը խորհիք թէ ես բան չեմ
գիտեր ստոր վրայով»,
ըսաւ սեղանաւորը ժպտե-
լով: «Ես գիտեմ որ անի-
կա եկաւ առնարար, այն
կերպով զոր կը համարի
առևտրական կերպ, և շա-
նաց բանակցիլ փոխառու-
թիւն մը կնքելու համար և
ոչ թէ ստակը մուրալ: Կի-
տեմ թէ անիկա բարի ազ-
դեցութեան ներքև կը
գտնուի, եթէ ոչ պիտի
չստորագրէր այն ուխտա-
տոմսը, և թէ զանիկա թե-
թե բան չէր սեպեր, եթէ
ոչ այնքան զգուշութիւն
պիտի չընէր անոր համար:
Ես միաբան եմ անոր հետ
թէ ով որ ինքզինք կը պա-
հէ այնպիսի բաներէ, ունի
նկարագիր մը զոր կրնայ
տալ իբրև երաշխաւորու-
թիւն:»

է, որ կը գերազանցէ բոլոր միւսները
իր վաճառականութեան ընդարձա-
կութեամբ, և նաւերուն բազմութիւ-
նով որոնք անոր նաւահանգիստը կը
մտնեն: Եւ ինչպէս որ ճշմարիտ է բո-
լոր մեծ քաղաքներուն համար, անոր
մէջ կայ չար տարր մը, որուն վրայ
հարկ է զգուշաւոր և աշալուրջ հսկո-
ղութիւն ընել և զսպել զայն: Քաղա-
քին վարչութիւնը կը բաղկանայ լորտ
Քաղաքապետէն, և քաղաքապետու-

1397ի և 1419ի մէջտեղ: Աւանդու-
թիւնը կ'ըսէ թէ ան իր մանկութեան
ատեն աղքատիկ տղայ մըն էր և յե-
տոյ շատ հարստացաւ: Անոր վրայ
պատմուած պատմութիւններէն մին
սա է թէ անգամ մը երբ հիւրընկա-
լեց Հենրիկոս Ե. թագաւորը և թա-
գուհին, և թագաւորը կը սքանչանար
փայտի կրակին վրայ, որ խառն էր
կինամոնով և ուրիշ համեմներով,
Հուիթինկթըն բոցերուն մէջ նետեց

«ԿԻԼՏՆՈՒ» ՍՐԱՀԸ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Լոնտոնի նման քաղաք մը կառա-
վարել դիւրին գործ չէ: Եւրոպայի
մէջ կը գտնուին ամբողջ թագաւորու-
թիւններ որոնց բնակիչներուն թիւը
պակաս է այս մեծ քաղաքին բնա-
կիչներուն թիւէն: Այս ճշմարիտ է
Շուէտի, Ռումանիոյ, ֆորթուկայի,
Չուիցերիոյ, Հոլանտայի և քանի մը
ուրիշներու համար: Նաև անիկա մեծ
հարստութիւն ունեցող քաղաք մըն

թեան անդամներէ, որոնց 26ը աւագ
անդամներ են և 206ը պարզ երես-
փոխաններ: Լորտ Քաղաքապետը հի-
մա մէկ տարի պաշտօն կը վարէ, և
կ'ընտրուի յիշեալ աւագ անդամնե-
րուն մէջէն: Որչափ կը հասկցուի հին
արձանագրութիւններէն, առաջին Լորտ
Քաղաքապետը ընտրուեցաւ 1189ին
աւելի քան 700 տարի առաջ: Ամէնէն
համբաւաւոր Լորտ Քաղաքապետն է
ղաւ Բիչըրտ Հուիթինկթըն, որ իր
պաշտօնին ընտրուեցաւ չորս անգամ

պարտաթուղթ 60,000 Անգղ. ոսկիի
զոր թագաւորին փոխ տուած էր:
Տեղը զոր իրեն կեդրոն ունի քա-
ղաքային կառավարութիւնը, Կիլտհոլ
(ընկերակցութեան սրահ) կը կոչուի:
«Կիլտ» բառը կը գործածուէր նաև
ընկերակցութիւն նշանակութիւնով, և
իւրաքանչիւր արհեստի կամ գործի
ճիւղերու անդամներ զատ զատ «կիլ-
տ»եր (ընկերակցութիւններ) կը կազ-
մէին: Այժմու կիլտհոլին մէկ մասը
չինուեցաւ 1411ին, և անոր արդի

հոյակապ ձեռնարկ՝ 1865ին: Մեծ սրահը գլխաւորապէս կը գործածուի հանդէսներու և հիւրընկալութիւններու համար, երբ քաղաքը հացկերոյթ կու տայ ի պատիւ Դահլիճին և կամ ուրիշ նշանաւոր հիւրերու: Պատկերին մէջ ցուցուած սրահն է այն ուր քաղաքին վարիչ մարմինը կ'ունենայ իր նիստերը: Անոր մէջ կայ նաև 70,000 հատոր գիրք պարունակող մատենադարան մը, ուր շատեր կու գան ընթերցանութեան համար:

ՉԻՆԱԿԱՆ ՊՏՈՒՂՆԵՐ

Հիմա որ Չինաստան կը բացուի քաղաքակրթութեան առջև, Արևմտեան ազգերը կրնան այդ երկրէն ստանալ շատ բաներ, թէ՛ տարօրինակ թէ՛ աղէկ: Պարտէշ Աստի թերթին մէջ թըղթակիցը կը գրէ թէ Չինական պտուղներէն քանի մը տեսակներ, զորոնք շատ դարերէ հետէ հաճոյքով կը վայելին բնիկները, ճամբորդներուն վկայութեան նայելով, ախորժահամ են: Չինաստանի մէջ կը բուսնի նարինջ մը որ կ'ըսուի թէ իր անուշ և փափկաճաշակ ըլլալուն կողմանէ կը գերազանցէ ունէ նարինջներ որոնք ծանօթ են Եւրոպացուց կամ Ամերիկացուց, և կրնան աճիլ այնպիսի տեղեր, որոնց օդին ջերմութիւնը քսան աստիճան վար է սառուցման կէտէն: Կայ նաև դեղձ մը աննման ունէ դեղձի որոնց սովորած ենք մենք: Կայ նաև ձմեռնային սեխ մը սքանչելի ախորժահամ: Այս սեխը իր ամէնէն լաւ վիճակին մէջ կը գտնուի Գեկտեմբերին և Յունուարին: Չինաստանի մէջ կան շատ ուրիշ աղուոր բերքեր որոնք ժամանակին մուտ պիտի գտնեն անտարակոյս աշխարհի միւս կողմերն ալ: Չինական այն ընտիր ուտելիքներէն, ինչպէս, թուշուրի բոյնէ ապուր և նմաններ, շատ տեսակներ կը գտնուին, և սակայն աւելի աղէկները գաղտ կը պահուին: Պտուղներուն համար կ'ըսուի թէ կը գերազանցեն ուրիշ ունէ երկրներուն պտուղները:

ԿԱՐՄԱՐԱՍԵՏ ԶԿԱՆ ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
Ամէնէն գեղեցիկ նաև ամէնէն համեղ ձուկերէն մին է կարմրախայտը (ալա պալըգ): Եւ Անգղիոյ ու Ամերիկայի մէջ սիրելի զբօսանք մըն է կար-

մըրախայտի որսորդութիւնը կարթով: Պատկերին մէջ տեսնուած պատանին իր առաջին դասը կ'առնէ փորձառու ձկնորսէ մը որ պատրաստ կը կենայ իր ձեռքը ուռկան մը բռնած: Չողը իրեն հետ ունի կարծառ (մագարա) մը, որուն վրայ լարին մէկ մասը փաթթուած է, և ձկնորսին հանճարը կը կայանայ գիտնալուն մէջ թէ լարը ի՛նչպէս կամաց կամաց քակելու է, և յետոյ նորէն կարծառին վրայ փաթթելու է, մինչև որ ձուկը յոգնի և սաստիկ ընդդիմանալու անկարող

գտնուի, երբ կարելի կ'ըլլայ ապահովապէս ցամաք քաշել: Երբ վան կը բնակէինք, բարեկամ մը ունէինք որ ժամանակ ժամանակ մեզի համար կարմրախայտ կը բերէր Շատախէ, որ երկու օրուան ճամբայ հետու կը գտնուի վանէ: Մենք անկէ կերած չենք Կ, պոլիս գալէ ի վեր: Բայց երբ Օվաճըգ գեղը կը գտնուէինք, բարեկամներ մեզի խոստացան անկէ որսալ մերձակայ գետէն, եթէ ամառը հոն երթանք: Թերևս կարող ըլլանք երթալ օր մը:

ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՓԸ
Անձրևոտ օր մըն էր, և բոլոր տը-

ղաք տան մէջ մնալու ստիպուած էին: Յակոբ կարգադրած էր ձուկ որսալու երթալ, և Օննիկ կ'ուզէր իր շինած հողմաղացը (եէլ տէլիթմէնի) շտակել: Շուշան կ'ուզէր ժողովել իր ծաղկի սերմերը, և Պետիկ կը փափաքէր իր ճերմակ կատուի ձագին հետ խաղալ վազվառտել: Ուստի ամէնն ալ յուսախար եղան, և իրիկուան գէմ շատ տխուր, դեգ ու դաժան էին: Մայրիկը զանոնք ամէնն ալ քովը կանչեց և անոնց խօսեցաւ շատ լուրջ կերպով: Անկէ ետքը ժամանակ մը հանդարտ կեցան: Կէս Կամ յետոյ Յակոբ բերաւ փոքրիկ տուփ մը և ցուցուց իր մօրը: Տուփին վերի կողմը ծակ մը բացած էր մէջէն տասնոց մը անցնելու շափ, և ներքեւը գրուած էր «Բարկութեան տուփ»: «Նայէ, մայրիկ», ըսաւ, «մեզմէ ով որ բարկութեան խօսք մը հանէ բերնէն, տասնոց մը տուգանք պիտի վճարէ: Շուշան և Պետիկ այնքան բարկասիրտ են, որ աղէկ բան պիտի ըլլայ ասիկա: Նայի՛ք, արդեօք մեր մէջէն ո՛վ ամէնէն աւելի ուշ պիտի երթայ այս տուփին քով»: Մայրիկը խնդաց, և ըսաւ թէ «Ատիկա լաւ կերպ մըն է, եթէ անոնք ամէնն ալ հաւանին. և պէտք է որ ընեն ինչ որ կը խոստանան»: «Ես կը հաւանիմ», ըսաւ Շուշան, «ես ա՛լ բարկասիրտ պիտի չըլլամ»: «Ես ալ», ըսաւ Օննիկ: «Ես ալ», աւելցուց Պետիկ: «Բայց ի՞նչ պիտի ընենք բոլոր այդ ստակները», հարցուց Շուշան: «Մոգական լապտեր մը կը գրենք», պատասխանեց Յակոբ: «Ոչ, շատ մը շաքարեղէն պիտի գրենք», ըսաւ Օննիկ: «Ոչ», աւելցուց Շուշան, «զանիկա պիտի տանք անկողինի մը համար Մանկանց Հիւանդանոցին մէջ»: «Ես կ'ըսեմ ձեզի», ըսաւ Յակոբ բարկութեամբ, «եթէ ուղածիս պէս չընէք, տուփը պատուհանէն վար կը նետեմ»: «Ո՛ր է տասնոցդ, Յակոբ», ըսաւ մայրիկը: Յակոբ ապշեցաւ մընաց, բայց բերաւ առաջին տասնոցը և ձգեց տուփին մէջ: Մայրիկը խորհեցաւ թէ տուփը իրօք քիչ մը օգուտ ըրաւ: Թէ տղաքը սորվեցան զոռչանալ բարկութեան դէմ, և փոքրիկ չրթունքները ամուր պիտի գոցուէին և դուրս պիտի չհանէին բերաններէն ցատկոտ և տգեղ խօսքեր: Երբ դըպ-

